



ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Την Πέμπτη 16 Ιουλίου 2009 πραγματοποιήθηκε η Διεθνής Ημερίδα **«Άνεργοι και Εργαζόμενοι Φτωχοί την εποχή της κρίσης. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική της κοινωνικής ενσωμάτωσης»**. Η Ημερίδα διοργανώθηκε από την Επιστημονική Εταιρεία για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, τη ΜΚΟ PRAKSIS, το Ινστιτούτο Νεολαίας, το Ελληνικό δίκτυο κατά της φτώχειας, η ΜΚΟ Γραμμή Ζωής, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γυναικών, το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, η ΜΚΟ Αναπηρία Τώρα.

Στόχος της Ημερίδας ήταν η ενημέρωση και κινητοποίηση του συνόλου των φορέων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της ανάδειξης των δυνατοτήτων και των ευκαιριών που προσφέρει η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού (ΑΜΣ) και ειδικότερα η εκπόνηση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης (ΕΣΔ) καθώς και η δημιουργία ενός πλαισίου διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων τόσο μεταξύ των εθνικών φορέων όσο και με εκπροσώπους ευρωπαϊκών ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο χώρο.

Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν ανέδειξαν την έκταση και την ένταση του φαινομένου σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και είναι δηλωτικά της σοβαρότητας του ζητήματος: 79 εκατομμύρια ευρωπαίοι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ η Ελλάδα με ποσοστό φτώχειας 21% κατέχει στην ΕΕ-27 τη δεύτερη υψηλότερη θέση μετά τη Λεττονία (23%). Παράλληλα, επισημάνθηκε ότι τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν δεν έχουν προλάβει να ενσωματώσουν τις συνέπειες της διεθνούς οικονομικής κρίσης, καθώς αυτό αναμένεται να φανεί στα στοιχεία του 2010-2011. Τονίστηκε επίσης ότι η μη συμπερίληψη δεικτών, όπως η ιδιοκατοίκηση η οποία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα, οδηγούν σε ορισμένες περιπτώσεις στην υπερεκτίμηση του φαινομένου.

Πέρα όμως από τα ποσοτικά στοιχεία, το σύνολο των ΜΚΟ καθώς και των υπολοίπων παρευρισκόμενων εξέφρασαν την έντονη ανησυχία τους περιγράφοντας την κατάσταση ως «σημαντική πρόκληση», «δραματική κατάσταση», ενώ επισημάνθηκε ότι το «περιθώριο» δεν συνιστά γεωγραφική έννοια, αλλά κίνδυνο για τους θεσμούς και τη δημοκρατία.

Λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα της κατάστασης, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν στην αναποτελεσματικότητα των υφιστάμενων πολιτικών στην Ελλάδα. Η απουσία θέσπισης ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος αναδείχθηκε ως μια από τις βασικότερες αδυναμίες, στοιχείο που δίνει παράλληλα στη χώρα μας μια πανευρωπαϊκή αρνητική πρωτιά. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν επίσης στη σημασία που διαδραματίζει η ασφάλεια σε επίπεδο εργασίας και σε επίπεδο του εισοδήματος στη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού έχει απασχολήσει την ΕΕ ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Σημείο καμπής θεωρείται ωστόσο το Συμβούλιο της Λισαβόνας στο οποίο και τέθηκε ως στόχος η καταπολέμηση της φτώχειας έως το 2010, στόχος ο οποίος ωστόσο δεν έχει επιτευχθεί. Στο πλαίσιο αυτό, η ΑΜΣ συνιστά ένα από τα εργαλεία καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Από τα βασικά χαρακτηριστικά του καινοτόμου αυτού εργαλείου είναι αυτό της συμμετοχής, του «ανοίγματος» με άλλα λόγια της διαδικασίας στο σύνολο των φορέων που μετέχουν με κάποιο τρόπο στη διαμόρφωση, τον έλεγχο και την εφαρμογή των αποφάσεων, πέρα από τους «παραδοσιακούς» πρωταγωνιστές όπως είναι οι εθνικές κυβερνήσεις. Το στοιχείο αυτό θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό καθώς αυξάνει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών μέσω της εμπλοκής φορέων με καλύτερη πολλές φορές γνώση των ζητημάτων, ενώ αυξάνει παράλληλα τη νομιμοποίηση των αποφάσεων. Η συμμετοχή συνιστά επομένως βασική προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή της ΑΜΣ.

Η παρουσίαση της εμπειρίας των ελληνικών ΜΚΟ από τη συμμετοχή τους στην ΑΜΣ και την εκπόνηση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης, καθώς και οι παρεμβάσεις τόσο των στελεχών της δημόσιας διοίκησης, αλλά και των εκπροσώπων ΜΚΟ που παρακολούθησαν την Ημερίδα ανέδειξε μια απογοητευτική εικόνα. Η αδυναμία διαβούλευσης και ουσιαστικής συμμετοχής στη διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής συνδέεται ωστόσο –όπως προέκυψε και από τα ευρήματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε ΜΚΟ στο πλαίσιο του Προγράμματος-με άγνοια της διαδικασίας και των δυνατοτήτων εμπλοκής των ΜΚΟ και όχι με την απουσία επεξεργασίας θέσεων, τις οποίες οι ΜΚΟ παρουσιάζουν μέσω των Εκθέσεων, των ιστοσελίδων τους και στο πλαίσιο Ημερίδων όπως η συγκεκριμένη. Ταυτόχρονα, επισημάνθηκε η ανάγκη διεκδίκησης του ρόλου τους, ενώ οι ΜΚΟ εξέφρασαν από την πλευρά τους την ανάγκη διασαφήνισης του νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας τους. Το ζήτημα των πόρων αναδείχθηκε επίσης ως σημαντική συνιστώσα, σημείο το οποίο δεν συνιστά αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο, αλλά φαίνεται να αφορά και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως αναδείχθηκε από την παρουσίαση της φιλανδρικής εμπειρίας. Αδυναμία ουσιαστικής εμπλοκής και διαβούλευσης της πολιτικής ηγεσίας με τις ΜΚΟ διαπιστώθηκε και σε άλλες χώρες. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ιρλανδίας, όπου το ΕΣΔ αποτελεί το «φτωχό συγγενή» της Εθνικής Στρατηγικής.

Μεταξύ των προτάσεων για βελτίωση του πλαισίου συνεργασίας οι συμμετέχοντες επικρότησαν τη δημιουργία ενός μη κυβερνητικού forum το οποίο θα αποτελέσει πεδίο διαμόρφωσης ευρύτερων προτάσεων. Στην προσπάθεια οικοδόμησης ενός τέτοιου forum η Ελλάδα θα μπορούσε να διδαχθεί πολλά από την εμπειρία του Βελγίου.

Η τρέχουσα οικονομική κρίση –όπως αναδείχθηκε και μέσα από τη συζήτηση– παρέχει ένα «παράθυρο ευκαιρίας για την επανεξέταση των πολιτικών και των χρησιμοποιούμενων εργαλείων. Πρόκειται για μια ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί.

Η Ημερίδα **«Άνεργοι και Εργαζόμενοι Φτωχοί την εποχή της κρίσης. Η Ευρωπαϊκή στρατηγική της κοινωνικής ενσωμάτωσης»** αποτελεί την πρώτη από τις τέσσερις συνολικά Ημερίδες που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος **«Συνεργασία για μια Συνεκτική Κοινωνία»**. Οι επόμενες Ημερίδες θα επικεντρωθούν στους ηλικιωμένους (Νομέβριος 2009), τις γυναίκες και το παιδί (2010), τα ΑΜΕΑ και τους μετανάστες (2010).

Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος.
Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Πρόεδρος της ΕΠΕΚΣΑ